
Néhány gondolat a bűncselekménnyel fenyegetés büntetendőségéről, különös tekintettel a terrorcselekménnyel fenyegetés büntetettére

Sántha Ferenc*

A tanulmányban elsőként a bűncselekménnyel történő fenyegetés hazai jogtörténeti előzményeit, illetve a kriminalizáció lehetséges indokait vizsgálom. Ezt követően felvázolom az Európai Parlament és a Tanács által 2017. március 15-én elfogadott, a terrorizmus elleni küzdelemről szóló 2017/541 Irányelv vonatkozó rendelkezéseit, majd a magyar Btk. terrorcselekmény elnevezésű tényállását, különös tekintettel a terrorcselekménnyel fenyegetés büntetettére. A harmadik részben a hazai bírói gyakorlatot veszem górcső alá, és igyekszem rámutatni a döntésekben fellelhető ellentmondásokra és azok okaira, végül javaslatot teszek az új törvényi szabályozásra.

Kulcsszavak: bűncselekménnyel történő fenyegetés, terrorcselekménnyel fenyegetés, terrorcselekmény, büntetőjog, európai büntetőjog

Some thoughts on the issue of threatening to commit a crime with particular reference to threatening to commit a terrorist crime

In the first part of the study, I examine the domestic legal history of threatening to commit a crime and the possible reasons for its criminalization. The second part is devoted to outline the relevant provisions of the Directive (EU) 2017/541 of the European Parliament and of the Council on combating terrorism and the statutory definition of crime of terrorism in Hungarian Criminal Code, in particular the criminal offence of threatening to commit a terrorist crime. Finally I analyse the domestic judicial practice, pointing out the contradictions in the decisions and I propose a possible new legislation.

Keywords: threatening to commit a crime, criminal offence of threatening to commit a terrorist crime, terrorist crimes, criminal law, european criminal law

<https://doi.org/10.32980/MJSz.2021.5.1489>

1. Bevezetés

A büntetőjogban a szándékos bűncselekmény megvalósulási szakaszai hagyományosan az előkészület, a kísérlet és a befejezett bűncselekmény. A bűncselekmény elkövetésére irányuló akaratelhatározás, a „bűnös gondolat” nem

* Egyetemi docens, Miskolci Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Bűnügyi Tudományok Intézete, Büntetőjogi és Kriminológiai Intézeti Tanszék.

büntetendő, az akaratelhatározás sajátos kinyilvánításával, a bűncselekmény elkövetésével való fenyegetéssel szemben azonban bizonyos esetekben indokolt lehet a jog, ezen belül a büntetőjog eszközével is fellépni.

A nemzetközi büntetőjogban nem példa nélküli valamely bűncselekménnyel történő fenyegetés büntetendővé nyilvánítása, példaként említhető a nemzetközileg védett személyek, köztük a diplomáciai képviselők ellen elkövetett bűncselekmények megelőzéséről és megbüntetéséről szóló 1973. évi december 14-én kelt New York-i Egyezmény, vagy a tengeri hajózás biztonsága elleni jogellenes cselekmények leküzdéséről szóló 1988. március 10-én kelt Római Egyezmény.¹

A magyar büntetőjog a bűncselekmény elkövetésével való fenyegetést, vagyis a bűncselekmény végrehatásának a kilátásba helyezését csupán három deliktum vonatkozásában, illetve keretei között rendeli büntetni, ezek a zaklatás (Btk. 222. §), a nemzetközileg védett személy elleni erőszak (Btk. 313. §) és a terrorcselekmény büntette (Btk. 314. §).

A terrorcselekmény elkövetésével fenyegetés kriminalizálásának háttérben egyértelműen hazánk nemzetközi jogi kötelezettségei, elsősorban az Európai Unió Tanácsának 2012. június 13-án elfogadott, 2002/475/IB kerethatározata állt. Jelenleg a jogharmonizációs kötelezettséget a kerethatározat rendelkezéseit felváltó, az Európai Parlament és a Tanács által 2017. március 15-én elfogadott, a terrorizmus elleni küzdelemről szóló 2017/541 Irányelv (a továbbiakban: irányelv) írja elő. Az irányelv ugyan hatályon kívül helyezte az említett kerethatározat rendelkezéseit, de hangsúlyozni kell, hogy annak a terrorcselekménnyel fenyegetés kriminalizálására vonatkozó rendelkezését változatlan formában vette át.

Magyarországon a terrorcselekmény mint önálló bűncselekmény, vagy más néven a klasszikus terrorcselekmény – szerencsére – meglehetősen ritkán fordul elő a gyakorlatban. Ezzel szemben a terrorcselekménnyel fenyegetés büntette miatt relatíve nagyobb számú ügyben indult büntetőeljárás és született ítélet, az ügyekben eljáró bíróságok azonban sok esetben ellentétes tartalmú döntéseket hoztak, amelyek eredményeként elmondható, hogy e deliktum tekintetében még ma sem egységes a büntetőbírói gyakorlat.

Jelen tanulmányban elsőként a hazai jogtörténeti előzményeket, illetve a kriminalizáció lehetséges indokait vizsgálom. Ezt követően felvázolom az irányelv vonatkozó rendelkezéseit, majd a magyar Btk. terrorcselekmény elnevezésű tényállását, különös tekintettel a terrorcselekménnyel fenyegetés büntetettére. A harmadik részben a hazai bírói gyakorlatot veszem górcső alá, és igyekszem rámutatni a döntésekben fellelhető ellentmondásokra és azok okaira. Végül javaslatot teszek az új törvényi szabályozásra, amely reményeim szerint nem csupán arra alkalmas, hogy biztosítsa az irányelv rendelkezéseivel való harmonizációt, hanem elősegítheti a gyakorlati kérdések egységes megítélését is.

¹ A terrorcselekménnyel fenyegetés kriminalizálásával kapcsolatos nemzetközi elvárásokkal/kötelezettségekkel kapcsolatban lásd Neparáczi Anna Viktória: A terrorcselekménnyel fenyegetés büntette a nemzetközi elvárások és a hazai jogirodalom fényében. *Magyar Jog* 2015/12, 690-702.

2. A bűncselekménnyel fenyegetés büntetendősége a magyar jogban

Edvi Illés Károly szerint a kodifikációt megelőző magyar büntetőjogban a súlyos bűncselekménnyel való fenyegetés önálló büntett volt², más források szerint a bűncselekménnyel fenyegetést egyetlen esetben büntették, a gyújtogatás kilátásba helyezésekor.³ Az bizonyos, hogy a Hármaskönyv a gyújtogatással fenyegetést büntetni rendelte az alábbiak szerint: „mikor is mindenki, a ki azzal fenyegetődzik, hogy valamely várost vagy falut vagy másnak házát felgyújtja és tűz gerjesztésével fölperzseli, halállal szokott bűnhődni”.⁴ A büntetőjogi kodifikáció során *Csemegi* is vizsgálta, hogy helye lehet -e a büntető törvényben a fenyegetés önálló deliktumként való szabályozásának, de ezt nem tartotta kívánatosnak.⁵ Noha ezzel ellentétes álláspont és képviselői indítvány is megfogalmazódott,⁶ végül az első magyar Btk. a bűncselekménnyel fenyegetés tényállását nem szabályozta, mivel „a fenyegetés még kevesebb mint a kényszerítés; mert míg ennél a cél legalább is arra van irányozva, hogy a kényszerített a kényszer folytán valamit tegyen vagy elmulasztson, addig a fenyegetés csupán a miatt büntetendő, mert ez által valakinek lelkiületében félelem ébresztetik fel.”⁷

A veszélyes fenyegetés tényállását a korabeli jogalkotó mégis kriminalizálta, bár nem a *Csemegi*-kódexben, hanem a kihágásokról szóló 1879. évi XL. törvénycikkben. A 41. § szerint a gyilkossággal, rablással, súlyos testi sértéssel, gyújtogatással vagy más közveszélyes büntett elkövetésével történő fenyegetés minősült kihágásnak, amennyiben az nem zsarolási céllal történt. Minősített eset valósult meg, ha a fenyegetés egy adott közösség ellen irányult.⁸

Felmerül a kérdés, hogy mi volt fenyegetés bűncselekményként – igaz, annak legenyhébb formájaként – történő szabályozásának jogpolitikai indoka, különösen annak tudatában, hogy a veszélyes fenyegetés a Kbtk. eredeti tervezetében sem szerepelt? *Edvi Illés* szerint a büntetendőség indoka *a fenyegetés által a sértettben előidézett félelem, illetve a nagyobb sérelem bekövetkezésének veszélye*. Noha a

² Edvi Illés Károly: *A kihágásokról szóló magyar büntető-törvények és az azokra vonatkozó eljárási szabályok magyarázata*. Singer és Wolfner Kiadása, Budapest, 1892. 93.

³ Mezey Barna (szerk.): *Magyar Jogtörténet*. Osiris, Budapest, 2007. 290.

⁴ Hármaskönyv III/23. czim

⁵ Deák Zoltán: *Az erőszak, a fenyegetés és a kényszer büntetőjogi fogalmai*. Iurisperitus Kiadó, Szeged, 2018. 127.

⁶ Zay Adolf képviselő indítványa szerint az erőszak vagy fenyegetés alkalmazását indokolt önmagában is büntetni: „A ki valakin erőszakot vagy veszélyes fenyegetést (l. 234. §.) jogellenesen követ el, a nélkül hogy más bünténynek tényálladéka forogna fenn (...)”. Lásd Löw Tóbiás: *A magyar büntetőtörvénykönyv a büntettekéről és vétségekről és teljes anyaggyűjteménye II*. Budapest, 1880. 585.

⁷ Löw: i.m. 578. o.

⁸ „41. § A ki nem zsarolási célból (B. T. K. 350. §) valakit gyilkosság, rablás, súlyos testi sértés, gyújtogatás vagy más közveszélyes büntett elkövetésével, avagy pedig rágalmozó vagy becsületsértő állításnak nyomtatvány útján való közzétételével fenyeget: egy hónapig terjedő elzárással és két száz forintig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő.

A ki pedig nem zsarolási célból a fentemlített büntettek elkövetésével valamely vidéknek vagy községnek lakosait fenyegeti: két hónapig terjedhető elzárással és háromszáz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.”

<https://net.jogtar.hu/ezer-ev-torveny?docid=87900040.TV> (2021. 12. 14.)

kihágási tényállás a félelemkeltést sem célzatként, sem eredményként nem tartalmazta, a kapcsolódó bírói gyakorlat szerint a büntethetőség feltétele volt, hogy a fenyegetés a megtámadottnak a veszély bekövetkezése iránt félelmet keltsen, vagyis *komolynak kellett lennie abban az értelemben, hogy annak végrehajtását a fenyegetett alaposan várhatta.*⁹

Fordulópontot jelentett a szabályozástörténetben az 1955. évi 17. tvr., amelynek hatályba lépésével a bűncselekménnyel fenyegetés (a veszélyes fenyegetés) *a büntetőjog területéről a szabálysértési jogba került át* és több mint ötven éven keresztül ez a jogág szabályozta. Az első szabálysértési kódex, az 1968. évi I. törvény 96. §-a elzárással, illetve pénzbírsággal fenyegette annak a cselekményét, aki „élet vagy testi épség elleni súlyosabb bűncselekmény” elkövetésével mást komolyan megfenyeget. A fenyegetés komolyságát mint tényállási elemet a korabeli kommentár is hangsúlyozta. E szerint szükséges, hogy a megfenyegetett személy félelme a fennálló körülmények alapján alapos legyen. Ilyen körülmények lehetnek a felek személyi adottságai, a kijelentés módja, a szemben állók közötti viszony, a kijelentést megelőző és kísérő körülmények stb.¹⁰ A kapcsolódó bírói gyakorlat szerint a félelem tényleges bekövetkezése nem szükséges: a veszélyes fenyegetés szabálysértése akkor valósul meg, ha a fenyegetés komoly félelem keltésére alkalmas.¹¹

1999-ben, a második szabálysértési törvényben a szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés tényállásának alanyi oldala már tartalmazta a *félelemkeltési célzatot*, vagyis az elkövető azért fenyegeti meg a sértettet, hogy benne félelmet keltsen, anélkül azonban, hogy a kilátásba helyezett bűncselekményt ténylegesen el is akarná követni.¹² Ezen túlmenően kibővült a passzív alanyi kör a megfenyegetett személy hozzátartozóival, illetve a védendő jogtárgyak kiegészültek az egészséggel.¹³ A cselekmény kriminalizációjával, annak indokoltságával kapcsolatban fogalmazott meg markáns véleményt a *Kincses–Kántás szerzőpáros*. E szerint nem látható be, hogy a „szóbűnt”, a csupán szavakkal elkövethető jogsértést miért sorolta be a jogalkotó a legsúlyosabb szabálysértések közé.¹⁴

A szabályozás 2003-ban érkezett újabb mérföldkőhöz, amikor *a bűncselekménnyel való fenyegetés* – szűk körben ugyan, de – *ismét önálló bűncselekményként* jelent meg a Btk-ban: a 2003. évi II. törvény büntetni rendelte a terrorcselekménnyel fenyegetést és a nemzetközileg védett személy elleni

⁹ A Kuria álláspontja szerint az inkább káromló, mint fenyegető kijelentések nem tényállásszerűek, így felmentette a vádlottat, aki a sértettnek az alábbiakat mondta: „a kutyák fogják felnyalni a véredet, ültem már egy pandurért, majd ülök érte is”, továbbá nem büntethető a felgyújtással fenyegetés, ha nem tűnik ki, hogy annak elkövetésére komoly szándék forog fenn és ezáltal a sértettben alapos félelem alakult ki. Lásd Edvi Illés: i.m. 96-98.

¹⁰ Mészáros József (szerk.): *A szabálysértési jogszabályok magyarázata*. KJK, Budapest, 1986. 326.

¹¹ BH1996.8.4972.

¹² Kis Norbert – Papp László: *A szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény magyarázata. I. Kötet*. Magyar Hivatalos Közlönykiadó, 2008. 404.

¹³ Lásd az 1999. évi LXIX. törvény 151. § (1) bekezdését: „Aki a) mást félelemkeltés céljából olyan bűncselekmény elkövetésével komolyan megfenyeget, amely a megfenyegetett személy vagy annak hozzátartozója élete, testi épsége vagy egészsége ellen irányul, (...)”

¹⁴ Kincses Ildikó – Kántás Péter: *A szabálysértési jog*. Complex Kiadó Kft., Budapest, 2006. 289.

erőszakkal történő fenyegetést.¹⁵ A kriminalizáció háttérében egyértelműen hazánk jogharmonizációs kötelezettsége állt, a törvény Indokolása szerint a terrorcselekménnyel fenyegetés bűncselekménnyé nyilvánításának az alapja az Európai Unió Tanácsának a terrorizmus elleni küzdelemről szóló 2002. június 13. napján elfogadott kerethatározata.¹⁶ A terrorcselekménnyel fenyegetés kriminalizálásának indoka egyértelmű: modern világunk újabb és újabb biztonságpolitikai kihívásaira az anyagi büntetőjog azzal reagál, hogy az adott bűncselekményhez már egészen korán kapcsolódó, azaz a tényleges megvalósítást jóval korábban megelőző, előkészítést, felkészítést jelentő cselekményeket is büntetni kívánja.¹⁷

A jogtörténeti fejlődés utolsó lényeges állomása 2007, ekkor történt meg a veszélyes fenyegetés büntetőjogba történő „visszatérése”: a jogalkotó a korábbi Btk-t módosító 2007. évi CLXII. törvénnyel megalkotta a zaklatás tényállását. Az új bűncselekmény második, súlyosabban büntetendő fordulatóban a szabálysértési tényálláshoz képest a releváns bűncselekmények (amelyek elkövetésével történik a fenyegetés) körét kiterjesztette a személy elleni erőszakos vagy közveszélyt okozó büntetendő cselekményre, a fenyegetés komolysága pedig a tényállás szövegében immár nem jelenik meg. A Btk-t módosító törvény indokolása a kriminalizáció indokáról hallgat, így nem világos, hogy a jogalkotó miért nem tartotta elegendőnek a szabálysértési szankció alkalmazásának lehetőségét. A bűncselekménnyel való fenyegetés büntetendővé nyilvánításának elfogadható indoka lehet, hogy a jogalkotó biztosítsa a lehető leghatékonyabb fellépést a nagy tárgyi súlyú bűncselekmények jövőbeli elkövetésével szemben. Az *Ambrus-Újvári* szerzőpáros is utal rá, hogy a zaklatás keretei között a bűncselekménnyel fenyegetés büntetőjogi megjelenítésének van egy másodlagos *preventív* szerepe is, hiszen a kriminalizálással az élet, testi épség elleni bűncselekmények büntetőjogi védelmének határai kiszélesedtek, előrébb kerültek.¹⁸

3. A terrorcselekménnyel fenyegetés büntette

3.1. A terrorcselekménnyel fenyegetés szabályozása az irányelvben. Az irányelv 3. cikke határozza meg a terrorcselekmény, mint önálló bűncselekmény fogalmát („terrorista bűncselekmények”). Egy komplex tényállásról van szó, amelynek három része különíthető el:

Az első az (1) bekezdés a) - j) pontjaiban taxatív felsorolt bűncselekményi kör, amelyek nevezhetők *a terrorcselekmény eszközcselekményeinek*. Ezek a nemzeti jogokban önállóan büntetendő, jellemzően nagy tárgyi súlyú szándékos bűncselekmények – személy élete elleni támadás, amely halált okozhat,

¹⁵ Lásd az 1978. évi IV. törvény (korábbi Btk.) 232. § (2) bekezdését, illetve a 261. § (7) bekezdését.

¹⁶ A büntető jogszabályok és a hozzájuk kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló T/1218. számú törvényjavaslat indokolása.

¹⁷ Bartkó Róbert- Sántha Ferenc: Az Európai Unió jogalkotása és hatása a terrorcselekmény hazai büntetőjogi szabályozására. *Acta Universitatis Szegediensis: acta juridica et politica*, Szeged, 2018, 100.

¹⁸ Ambrus István – Újvári Ákos: A zaklatás bűncselekményének gyermekévei. *Magyar Jog* 2016/7-8, 425.

emberrablás, túszejtés, jármű hatalomba kerítése stb. –, illetve az *említett cselekményekkel való fenyegetés*.

A második tényállási elem a normaszöveg nyelvtani értelmezése alapján az eszközcselekmény sajátos jellemzője: a szándékos bűncselekmények „jellegük vagy összefüggéseik folytán komoly (helytállóbb fordítás szerint: „súlyos”) kárt okozhatnak egy államnak vagy nemzetközi szervezetnek.”¹⁹

Végül a tényállás harmadik része a három alternatív célzat: i) „a lakosság súlyos megfélemlítése”; ii) „egy kormány vagy nemzetközi szervezet jogellenes kényszerítése arra, hogy az valamilyen intézkedést tegyen vagy ne tegyen meg”; iii) „egy ország vagy egy nemzetközi szervezet alapvető politikai, alkotmányos, gazdasági vagy társadalmi struktúráinak súlyos destabilizálása vagy lerombolása.” Látható tehát, hogy az *irányelv alapján* a 3. cikk (1) bekezdés a) - i) pontjaiban felsorolt *eszközcselekményekkel történő fenyegetés akkor tényállásszerű, ha azt a tényállásban szereplő, korábban nevesített célzattal valósítják meg és a fenyegetés alkalmas arra, hogy egy állam vagy nemzetközi szervezet működésében súlyos kárt okozzon.*

3. 2. Terrorcselekménnyel fenyegetés a magyar Büntető Törvénykönyvben

3.2.1. A törvényi szabályozás. A vázolt bűncselekményi tényállással összefüggésben az irányelvben foglalt követelmények teljesítésére a Btk. 314. § (1) bekezdésében foglalt tényállás, a terrorcselekmény első fordulata hivatott. A hazai tényállás felépítése és logikája hasonló, egy ún. „közönséges bűncselekmény” – ez a Btk. 314. § (4) bekezdésében szintén taxatív felsorolt személy elleni erőszakos, közvesélyt okozó vagy fegyverrel elkövetett bűncselekmény – akkor minősül terrorcselekménynek, ha az elkövetőt a tényállásban meghatározott három, ún. terrorista célzat valamelyike vezeti. Ezek: i) állami szerv, más állam vagy nemzetközi szervezet kényszerítése valaminek a megtételére, eltűrésére vagy valamitől való tartózkodásra; ii) a lakosság megfélemlítése; iii) más állam alkotmányos, társadalmi vagy gazdasági rendjének megváltoztatása vagy megzavarása, illetve nemzetközi szervezet működésének megzavarása.

Az irányelv szerkezeti felépítésével ellentétben a terrorcselekménnyel fenyegetés büntette a klasszikus terrorcselekménytől elkülönítve egy önálló paragrafusban került megfogalmazásra az alábbiak szerint:

„Btk. 316. § Aki terrorcselekmény elkövetésével fenyeget, büntett miatt két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

Ami első pillantásra is nyilvánvaló, hogy egyrészt a magyar tényállás meglehetősen egyszerű (mondhatnánk, hogy ún. egyszerű diszpozíció), és hiányzik belőle nem csupán az irányelvben szereplő célzat, hanem a fenyegetés azon jellemzője is, hogy az alkalmas egy állam vagy nemzetközi szervezet működésében súlyos kár okozására.

¹⁹ Az irányelv angol nyelvű szövegváltozata szerint: intentional acts, (...) which, given their nature or context, may seriously damage a country or an international organization.” E tényállási elem magyar megfelelője lehet: „amely alkalmas arra, hogy egy állam vagy nemzetközi szervezet működésében súlyos kár okozzon” (avagy: „egy állam vagy nemzetközi szervezet működését jelentős mértékben megzavarja”).

Másrészt feltűnő a magas büntetési tétel: a jogalkotó e deliktumot ugyanolyan súlyos büntetéssel fenyegeti, mint a rablás vagy a szexuális erőszak alapesetét. Álláspontom szerint a tényállás gyakorlati alkalmazásának nehézségei pontosan erre a két körülményre vezethetők vissza, lásd később.

Végül utalok arra, hogy a Btk. 316. § megfogalmazása azért sem szerencsés, mert a „terrorcselekmény” elnevezésű komplex tényállás nem csupán a terrorcselekményt mint önálló bűncselekményt foglalja magába (ez a Btk. 314. § (1) bekezdése és (2) bekezdés a) pontja), hanem a terrorista csoport szervezését és irányítását (Btk. 314. § (2) bekezdés b) pontja), a sui generis előkészületi jellegű magatartásokat (Btk. 315. § (1) és (2) bekezdés) és a terrorista céllal történő utazást, ilyen utazás szervezését, illetve finanszírozását (Btk. 316/A. §) is. A Btk. 316. § nyelvtani értelmezése alapján így nem csupán az a személy büntetendő, aki a terrorcselekménnyel mint önálló bűncselekménnyel fenyeget, hanem az is, aki az ezt időben megelőző és konkrét terrorcselekményhez nem is feltétlenül kapcsolódó magatartások jövőbeli elkövetését helyezi kilátásba. Ez utóbbi magatartásokkal történő fenyegetés kriminalizálása nem lehet(ett) a jogalkotó célja, így terrorcselekménnyel fenyegetés alatt a Btk. 314. § (1) bekezdése, illetve adott esetben a (2) bekezdés a) pontja alatt szereplő cselekményekkel történő fenyegetés értendő.²⁰

3.2.2. A terrorcselekménnyel fenyegetés törvényi tényállásának elemei. A bűncselekmény elkövetési magatartása a terrorcselekmény elkövetésével történő fenyegetés. A fogalom tekintetében a kiindulópont²¹ a Btk. 459. § (1) bekezdés 7. pontjában rögzített definíció – „eltérő rendelkezés hiányában súlyos hátrány kilátásba helyezése, amely alkalmas arra, hogy a megfenyegetettben komoly félelmet keltsen” –, azzal a eltéréssel, hogy a tényállás kapcsán az általános fogalomban szereplő súlyos hátrány, amit az elkövető kilátásba helyez, terrorcselekmény elkövetése.

A terrorcselekménnyel fenyegetés büntette a terrorcselekmény elkövetésére irányuló akarat kinyilvánításával valósul meg, az elkövető jellemzően a média vagy egyéb telekommunikációs eszköz igénybevételeivel – szóban vagy írásban – terrorcselekmény végrehajtását helyezi kilátásba²². A fenyegetés, mint elkövetési magatartás tehát minden olyan tevékenységet felölel, amellyel az elkövető

²⁰ Lásd még Neparáczki: *A terrorcselekménnyel fenyegetés büntette a nemzetközi elvárások és a hazai jogirodalom fényében* 697.

²¹ Hasonlóan Deák: *Az erőszak, a fenyegetés és a kényszer büntetőjogi fogalmai* 131-132., illetve Neparáczki Anna Viktória: *A terrorizmus elleni fellépés eszközei a magyar és a német büntető anyagi jogban*. PhD értekezés, Pécs, 2017. 47. o. Bartók Róbert álláspontja szerint a fogalom értelmezésének alapja az értelmező rendelkezésbe foglalt definíció, de célszerű lenne a terrorcselekmény tényállásán belül meghatározni a fenyegetés, mint elkövetési magatartás fogalmát, és annak címzetti körét a Btk-ban meghatározott szervezetekre (állami szervek, külföldi államok, nemzetközi szervezetek) kellene korlátozni. Lásd Bartók Róbert: *A terrorizmus elleni küzdelem kriminálpolitikai kérdései*. Győr, 2011. 224-226.

²² Sántha Ferenc: *A közbiztonság elleni bűncselekmények*. In: Magyar büntetőjog különös rész. Wolters Kluwer, Budapest, 2020. 539.

kifejezésre juttatja azon szándékát, hogy terrorcselekményt kíván megvalósítani.²³ A fenyegetés *formáját* illetően szóban, írásban, avagy ráutaló magatartással is megvalósítható, mivel formához nem kötött nyilatkozat, ami történhet egy vagy több személy előtt, illetve a nagy nyilvánossághoz intézve.²⁴

A *fenyegetés címzettje* az egyik álláspont szerint bárki – így általában maga a nagy nyilvánosság is – lehet,²⁵ azt azonban a fenyegetés tartalma alapján lehet megállapítani, hogy a fenyegetést kihez intézték.²⁶ A másik álláspont szerint a fenyegetés címzetti körét szűkíteni kell, méghozzá a tényállásban megjelölt állami szervre vagy más államra, illetve nemzetközi szervezetre vagy a lakosságra.²⁷

A fenyegetés fogalmában szereplő „súlyos hátrány”, amelyet az elkövető kilátásba helyez, terrorcselekmény elkövetése, vagyis az elkövető személy elleni erőszakos, közveszélyt okozó vagy fegyverrel elkövetett bűncselekmény terrorista célzatú elkövetésével fenyeget. Itt kell ismét hangsúlyozni, hogy ugyanakkor a bűncselekmény nem célzatos, az irányelvben szereplő célszavakat a magyar tényállás nem tartalmazza. Ebből a nyelvtani értelmezés alapján az következik, hogy az nem szükséges feltétel, nem tényállási elem, hogy az elkövető azért fenyegetsen például robbantással, hogy egy állami szervet arra kényszerítsen, hogy valamit tegyen vagy ne tegyen. A *hatályos* magyar szabályozás alapján a terrorcselekménnyel fenyegetésnek nincs semmilyen célja, a fenyegető a fenyegetés által semmit nem akar elérni, nem akar kényszeríteni, így „a terrorcselekménnyel fenyegetés nem több egyszerű félelemkeltésnél”.²⁸

A fenyegetésnek alkalmasnak kell lennie arra, hogy a megfenyegetettben komoly félelmet keltsen. A vonatkozó szakirodalom szerint a fenyegetés *komolysága* mindig a megfenyegetett oldaláról értelmezendő, annak nincs jelentősége, hogy maga az elkövető komolyan gondolja-e vagy sem a fenyegetés kivitelezését, rendelkezik-e a végrehajtáshoz szükséges eszközökkel.²⁹ A terrorcselekmény elkövetésével való fenyegetésnek nem tényállási eleme az, hogy az elkövetőnek tényleges objektív lehetősége is legyen az általa kilátásba helyezett fenyegetés beváltására. A megfenyegetettől nem várható el, hogy a fenyegetés komolyságát, valóra válthatóságának realitását ellenőrizze, ez legtöbbször – a fenyegető ismeretlen voltára tekintettel – meg sem kísérelhető, teljes bizonyossággal pedig objektíve nem is lehetséges.³⁰

²³ Mezőlaki Erik: *Btk. XXX. Fejezet. A közbiztonság elleni bűncselekmények*. In: Karsai Krisztina (szerk.): *Kommentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényhez*. Complex Kiadó, Budapest, 2013. 651.

²⁴ Neparáczi: *A terrorizmus elleni fellépés eszközei a magyar és a német büntető anyagi jogban* 48.

²⁵ Belegi József: *Btk. XXX. Fejezet. A közbiztonság elleni bűncselekmények*. In: Kónya István (szerk.): *Magyar Büntetőjog. Kommentár a gyakorlat számára. II. kötet*. 3. kiadás. HVG-ORAC, Budapest, 2015. 1199.

²⁶ Neparáczi: *A terrorizmus elleni fellépés eszközei a magyar és a német büntető anyagi jogban* 48.

²⁷ Bartkó Róbert: *A terrorcselekmény elkövetésével való fenyegetés a bírói gyakorlat tükrében*. *Jog – Állam – Politika*, 2014/4. 10.

²⁸ Deák: *Az erőszak, a fenyegetés és a kényszer büntetőjogi fogalmai* 128.

²⁹ Deák: *Az erőszak, a fenyegetés és a kényszer büntetőjogi fogalmai* 132.

³⁰ Kúria Bfv.III.1.069/2015/10.szám

A bírói gyakorlat szerint a terrorcselekménnyel fenyegetés büntettének megállapítására csak az olyan komoly konkrét fenyegetés ad alapot, amelyben megnyilvánul a terrorcselekmény büntettének speciális elkövetése.³¹

Végül a fenyegetésnek konkrétnek kell lennie abban az értelemben, hogy egyrészt a megfenyegetett személy tudomására kell jutnia, másrészt az elkövetőnek félreérthetetlenül közölnie kell, hogy milyen rossz bekövetkezésére kell számítani.³² *A törvényi tényállás ugyanakkor azt már nem tartalmazza, hogy a bűncselekmény megvalósulásához valamely konkrét követelés intézése is szükséges lenne, illetve hogy az elkövető fenyegetése valamely cél – például valamely állami szerv vagy hatóság kényszerítése – elérését szolgálja.*

3.3. Terrorcselekménnyel fenyegetés a magyar bírói gyakorlatban. Az ügyek többségében robbantással történő fenyegetés történt (amikor robbanószerkezet nem volt), amely cselekmény tekintetében a korábbi bírói gyakorlat tipikusan a közveszéllyel fenyegetés (Btk. 338. §) tényállását állapította meg.

a) Az egyik első ügyben a 17 éves terhelt az al-Kaida terrorszervezet nevében fenyegető levelet írt a Rendőrkapitányságnak, amelyben azt követelte, hogy a rendőrök a pályaudvar végében helyezzenek el több száz millió forintot, ha nem, felrobbantja a vasútállomást. Robbanószerkezet nem volt, kapcsolat az al-Kaidával nem volt, a bíróság azonban megállapította a terhelt felelősségét terrorcselekménnyel fenyegetés büntettében. Indokolása szerint bár a terhelt csak ki akarta próbálni, hogy fel vannak-e készülve a magyar hatóságok arra, miképp kell reagálni egy ilyen fenyegetésre, az ilyen fenyegetésekkel azonban nem szabad játszani.³³

b) A vádlott az általa indított peres eljárás ügyintézését lassúnak találta, és a bíróság nem részesítette őt költségmentességben, ezért levelet küldött a bíróságnak. A levél szerint az alperesek rendezzék a kártérítési beadványt, ellenkező esetben a vádlott bele fog lőni a bíróság épületébe. Mind az első, mind a másodfokú bíróság szerint a helyes minősítés terrorcselekménnyel fenyegetés, noha „látható, hogy a vádlott a levelében foglaltakat nem gondolta át, és nem is állt valós szándékában konkrét lépéseket tenni.”³⁴

c) A következő büntetőügyben a terhelt egy tv-csatorna riporterének adott át egy levelet azzal, hogy azt olvassák be a televízióban. A levél szerint az országos rendőrkapitány a nagy nyilvánosság előtt ismerje be több bűncselekmény elkövetését, ellenkező esetben egy bevásárlóközpontban pontosan megjelölt határidőben bomba fog robbanni. A terhelt bombával nem rendelkezett, de a bíróság

³¹ EBD 2012.07.B.14.

³² Deák: *Az erőszak, a fenyegetés és a kényszer büntetőjogi fogalmai* 134.

³³ <https://index.hu/bulvar/alkaida0328/> (2021.02.14.)

³⁴ Bartkó: *A terrorcselekmény elkövetésével való fenyegetés a bírói gyakorlat tükrében* 7. A levélben a vádlott így fogalmazott: „2007.11.12. Figyelmeztetés! Az alperesek rendezzék a kártérítési beadványt, a nemzetközi bírósági végzés pontosításával. Amennyiben ennek 7 – azaz hét – napon belül nem tesznek eleget, akkor belélövök a bíróság épületébe. Én vagyok hivatott a 100%-os rend betartására a magyar zászló alatt! Mint bölcsős magyar. Én vigyázok a háborús fegyverekre, ezeket az igazság és a rend betartása végett is be lehet vetni. Isten legyen Önökkel.” Lásd még: Legfelsőbb Bíróság Bfv.I.6/2010/5. sz.

szerint bűnös terrorcselekménnyel fenyegetés büntettében, mivel az állami szervezet megtestesítő országos rendőr-főkapitányt akarta kényszeríteni, az pedig közömbös, hogy az elkövető a fenyegetést komolyan gondolja vagy sem.³⁵

d) A negyedik eset tényállása szerint a terhelt ittas állapotban felhívta a rendőrséget, és elmondta, hogy " az "emberei" ellen minden vádemelést szüntessenek meg és engedjék őket szabadon. Amennyiben erre nem kerül sor, akkor az egyik budapesti bevásárlóközpont csomagmegőrzőjében általa korábban elhelyezett bombát felrobbantja. A későbbi újabb hívás során pedig közölte, hogy egy táskát helyezett el, és pár ember meghalhat, ha nem engedik szabadon az „embereit”. A tűzszerészek a bevásárlóközpontot kiürítették, és átvizsgálták, robbanóanyagot nem találtak, azzal a terhelt sohasem rendelkezett, „emberei” sem voltak.

Az első fokon eljáró bíróság megállapította a vádlott bűnösségét terrorcselekménnyel fenyegetés büntettében, indokolása szerint a vádlott azt nem gondolhatta, hogy a telefonhívásait nem fogják komolyan venni. Ugyan az állításai „üres” fenyegetések voltak, nem akarta és nem is volt reális alapja annak, hogy terrorcselekményt kövessen el, azonban azt is tudnia kellett, hogy a külvilág felé ezen bejelentések alkalmasak voltak arra, hogy terrorcselekmény látszatát keltsék és ezt követően a rendvédelmi szervek intézkedéseket tegyenek, amit meg is tettek.

A korábban kialakult gyakorlat itt vett egy jelentős fordulatot, mert a Fővárosi Ítéltábla 2010-ben az elsőfokú bíróság döntését megváltoztatta, és a vádlott cselekményét közveszéllyel fenyegetés vétségének minősítette. A másodfokú bíróság szerint a terhelt nem fogalmazott meg konkrét követelést, mivel nem jelölte meg, hogy kik azok az emberek, akiknek a szabadlábra helyezését követeli. A terhelt nem jelölte meg továbbá a fenyegetés célját sem, ennek hiányában viszont a terrorcselekmény elkövetésére hivatkozás nem történhet meg. Végül a terrorcselekménnyel fenyegetés büntettének megállapítására csak az olyan komoly konkrét fenyegetés ad alapot, amelyben megnyilvánul a terrorcselekmény büntettének speciális elkövetése. A terhelt fenyegetése nélkülözötte a konkrétságot, kifejezetten komolytalan volt, és a terhelt robbanóanyaggal sem rendelkezett. A terrorcselekménnyel fenyegetés elkövetésénél az elkövető általában „nem üres fenyegetést használ, hanem komolyan gondolja a terrorcselekmény megvalósítását”. A Fővárosi Ítéltábla fenti ítéletét elvi bírósági döntésként tették közzé.³⁶

e) Utóbbi tény ellenére hasonló történeti tényállás alapján 2013-ban az első fokon eljáró Kecskeméti Törvényszék a terrorcselekménnyel fenyegetést állapította meg. (Az ügy tényállása szerint a terhelt annak érdekében, hogy az ügyében tartandó tárgyalás elmaradjon, felhívta a rendőrséget, és közölte, hogy ha fél órán belül nem engedik ki a két nappal korábban elítélt fiát a börtönből, felrobbantja a bíróságot. Ezt követően a rendőrség kiürítette az épületeket, robbanóanyagot vagy robbantószeret nem találtak, illet a vádlott nem helyezett el az épületben, illetve a terheltnek a valóságban nincs gyermeke.) A Törvényszék hangsúlyozta, hogy az említett elvi bírósági döntéssel nem ért egyet, a fenyegetés komolysága vagy komolytalansága közömbös.

³⁵ Fővárosi Bíróság 7.B.855/2009/33. szám

³⁶ EBD 2012.07.B.14.

Ezzel szemben a másodfokú bíróság – mint az előző ügyben – itt is a közveszéllyel fenyegetést látta megállapíthatónak, mert az ügyben a vádlott részéről nem hangzott el olyan konkrét követelés, amelyre alapozva a terrorcselekménnyel fenyegetés büntette megállapítható lenne, a fiára történő hivatkozás nem volt valós és robbanószert hiányában objektíve kivitelezhetetlenül fenyegetőzött robbantással. Különbséget kell tenni egy terrorista magatartás és egy felelőtlen fenyegetőzéshez kapcsolt követelés között – mondta az Ítéletábrla.³⁷

A minősítés kérdésében eltérő következtetést – első fokon terrorcselekménnyel fenyegetés, másodfokon közveszéllyel fenyegetés – tartalmazó büntetőügyekre a későbbi évek büntetőbíróági gyakorlatából is van példa³⁸, de a „fordított” minősítés³⁹ is előfordult.

Ugyanakkor néhány, a közelmúltban született döntés alapján talán *megszilárdulni látszik a bírósági gyakorlat*. Így a Kúria 2021-ben kelt határozatában – az első és másodfokon született döntésekkel megegyezően – terrorcselekménnyel fenyegetésnek minősítette a terhelt azon cselekményét, amelynek lényege szerint az ittas állapotban levő terhelt egy korábbi, nyomozást megszüntető határozat miatti felháborodásában felhívta a segélyhívó vonalat és a rendőrség felrobbantását helyezte kilátásba arra az esetre, ha az nem nyomozza ki ügyet. A Kúria szerint a terhelt konkrét cselekvés érdekében – vagyis a megszüntetett nyomozás

³⁷ A bírósági döntéseket és azok kritikáját lásd Deák Zoltán: A Szegedi Ítéletábrla döntése a terrorcselekménnyel fenyegetés és a közveszéllyel fenyegetés elhatárolásáról. *JeMa* 2014/2.

³⁸ Pécsi Ítéletábrla, mint másodfokú bíróság, Bf.I.18/2016/4. sz. Az ügy tényállása szerint a terhelt ittas állapotban bejelentést tett a 112-es segélyhívó központba, és azt állította, hogy a város egyik terén elrejtett egy C4-es bombát, majd hozzátette azt is, hogy holnapra engedjék ki az általa megnevezett személyt a börtönből. Az elsőfokú bíróság szerint a terhelt bűnös terrorcselekménnyel fenyegetés büntetében, mert az által megnevezett személy valóban a büntetését töltötte a börtönben, és a hatóság a fenyegetést komolyan vette, noha a terhelt robbanóanyaggal nem rendelkezett. Mivel a fenyegetésnek valós alapja nem volt, „és az elkövetőnek a szándéka sem irányult másra, mint tréfára”, így a terrorcselekmény ugyan nem, de a terrorcselekmény elkövetésével fenyegetés bűncselekménye megvalósult. Az ügyben eljáró másodfokú bíróság a tényállást kiegészítette azzal, hogy bár a terhelt ismerte a börtönben lévő személyt, akinek a szabadítását követelte, de semmilyen érdeke nem fűződött ahhoz, hogy az szabadításra kerüljön, amely rövid időn belül egyébként is esedékes volt. Ezen túlmenően a terhelt sem az általa állított robbantás időpontját, sem annak pontos helyszínét sem jelölte meg. A másodfokú bíróság szerint *nem volt megállapítható olyan konkrét követelés, amely alapján a terhelt megalapozottan fenyegethetett volna robbantással, a fenyegetés nem volt konkrét, kifejezetten komolytalan volt*, és a terhelt robbanóanyaggal sem rendelkezett, így a helyes minősítés közveszéllyel fenyegetés.

³⁹ A tényállás szerint a terhelt felhívta a rendőrség segélyhívó számát, elmondta, hogy a járványhelyzet ellenére a közeli szupermarketben túl sok ember tartózkodik, és kérte a rendőrség intézkedését. Mivel álláspontja szerint érdemi változás nem történt, délutáni ismételt hívásában közölte, hogy a rendőrségnek két napja van arra, hogy rendet tegyen, különben ő fogja egy molotov koktéllal megszüntetni a kifogásolt helyzetet. Az elsőfokú bíróság szerint a közveszéllyel fenyegetés, a másodfokon eljáró Fővárosi Ítéletábrla szerint azonban a terrorcselekménnyel fenyegetés állapítandó meg. Utóbbi döntés indokolása szerint a terrorcselekmény elkövetésével való fenyegetésnek nem tényállási eleme az, hogy az elkövetőnek ténylegesen, objektív lehetősége is legyen az általa kilátásba helyezett fenyegetés bevalóságára, s végképp nem feltétel a bevalóságra vonatkozó terhelti akarat. A terhelt az áruház területén tartózkodókra vonatkozó járványügyi előírások betartását kívánta kikényszeríteni a rendőrségtől mint állami szervtől. Az elhangzottak támadó jellege egyértelmű volt, célja kellően konkrét volt, *a kényszerítési célzat maradéktalanul fennállt*.

https://adozona.hu/koronavirus_jarvany/Zavarta_a_sok_vevo__ket_es_fel_ev_borton_te_JKDROT
(2021.11.01.)

haladéktalan, azonnali folytatását követelve – kifejezetten kényszeríteni akarta a nyomozó szervet a bűncselekmény kilátásba helyezésével. A közveszéllyel fenyegetéssel szemben a terrorcselekménnyel fenyegetés konkrét, speciális célzatot – a Btk. 314. § (1) bekezdésében meghatározott célzatot – feltételező fenyegetés.⁴⁰ A 39. sz. lábjegyzetben hivatkozott ítéletáblai döntésnek is hasonló az indokolása, a molotov koktéllal történő robbantás kilátásba helyezése a terrorcselekménnyel fenyegetést valósítja meg, amennyiben a fenyegetés célzatos: a terhelt a fenyegetéssel a járványügyi előírások betartására akarta kényszeríteni a rendőrséget, mint állami szervet.

3.4. A magyar esetjog kritikája. *Deák Zoltán* helyesen mutat rá, hogy a terrorcselekménnyel fenyegetés hatályos törvényi tényállása nincs összhangban a védeni kívánt jogi tárgygal (állami szervek, nemzetközi szervezetek kényszermentes működése, közbiztonság, személyek szabadsága stb.), a törvényi rendelkezés alapvetően nem azt védi, amit a jogalkotó védeni kívánt.⁴¹ A bemutatott ügyekben szereplő elkövetési magatartások ezeket a jogtárgyakat nem, legfeljebb a köznyugalmat sértették vagy veszélyeztették.

A hazai joggyakorlat kritikájaként elmondható, hogy az említett ügyekben eljáró bíróságok a terrorcselekménnyel fenyegetés *hatályos* tényállását tévesen értelmezik akkor, amikor a bűncselekmény megvalósulásához valamilyen követelés megfogalmazását tartják szükségesnek, illetve a célzat (jellemzően a kényszerítési célzat) fennállására hivatkoznak a tényállásszerűség indokolása során. Ezeket a tényállási elemeket a hatályos jog nem tartalmazza, így egy személy elleni erőszakos, közveszélyt okozó vagy fegyverrel elkövetett bűncselekmény jövőbeli célzatos elkövetésének⁴² kilátásba helyezése már önmagában megvalósítja a bűncselekmény tényállását anélkül, hogy az elkövetőt a fenyegetés során bármilyen célzat vezérelné.

A tényállás alkalmazása során problematikus, hogy a szilárd hazai gyakorlat szerint a fenyegetés komolyságát nem a fenyegető, hanem a megfenyegetett oldaláról kell vizsgálni, a súlyos bűncselekménnyel – robbantással, túszejtéssel, emberöléssel – kapcsolatos fenyegetéseket pedig a hatóságok mindig esetben komolyan veszik, még az „üres” fenyegetéseket is. Egyetértve a szakirodalmi kritikával, számos eljáró bíróság valójában idegenkedett attól, hogy egy üres fenyegetésben megnyilvánuló cselekményt a terrorcselekménnyel fenyegetés szintjére emeljen (2-8 évig terjedő szabadságvesztés), és ezért minősítette a cselekményeket közveszéllyel fenyegetésnek.⁴³

Abban a bíróságoknak igaza van, hogy különbséget kell tenni egy terrorista magatartás és egy felelőtlen fenyegetőzés között. Az egyértelmű, hogy egy nyilvánvalóan képtelen, teljességgel komolytalan fenyegetés nem alkalmas arra, hogy a megfenyegetettben komoly félelmet keltsen, bizonyos szempontból azonban a fenyegető oldaláról is vizsgálni kell a kilátásba helyezett hátrány komolyságát, azaz

⁴⁰ Lásd a Kúria Bfv.545/2021/7. számú precedensképes határozatát.

⁴¹ Deák: *Az erőszak, a fenyegetés és a kényszer büntetőjogi fogalmai* 140.

⁴² Joggal vethető fel a kérdés, hogy hogyan lehet elképzelni azt a situációt, amikor az elkövető például elhatározza egy áruház felrobbantását annak érdekében, hogy a település lakosságát megfélemlítse, de amikor ezzel a cselekménnyel fenyeget, őt a megfélemlítési célzat (még) nem vezérli.

⁴³ Deák: *Az erőszak, a fenyegetés és a kényszer büntetőjogi fogalmai* 140.

a kilátásba helyezett terrorcselekmény érdemi megvalósíthatóságát. A terrorcselekménnyel fenyegetés esetében a kilátásba helyezett súlyos hátrány magának egy terrorcselekménynek az elkövetése, amelynek vizsgálata elkerülhetetlen. A terrorizmus elleni küzdelemben az előbbre hozott büntetőjogi védelem csak úgy biztosítható, ha még a tényleges elkövetés előtt a valós terrorista szándékú személyeket lehet a társadalomból kiszűrni. Akinek pedig nincs ilyen valós szándéka, az nyilvánvalóan nem „terrorista”, és nem követheti el a terrorcselekménnyel fenyegetést sem.

Ehhez azonban a terrorcselekménnyel fenyegetés hatályos tényállásának módosítására lenne szükség, a módosítás további indoka a vázolt ellentmondásos bírói gyakorlat is. *Bartkó Róbert* a fenyegetés mint elkövetési magatartás fogalmának a Btk-ban történő definiálását javasolta⁴⁴, álláspontom szerint a módosítás megvalósítható lenne az uniós irányelv rendelkezésének megfelelően, a célzat⁴⁵ és a magatartás objektív alkalmasságának tényállásba történő beépítésével:⁴⁶ így egy súlyos bűncselekménnyel, például robbantással fenyegetés akkor lenne büntetendő, ha az elkövető célja a lakosság megfélemlítése vagy állami szerv kényszerítése és a fenyegetés alkalmas arra, hogy az állami szerv működését jelentősen megzavarja.

Irodalomjegyzék

- Ambrus István – Újvári Ákos: A zaklatás bűncselekményének gyermekévei. *Magyar Jog* 2016/7-8
- Bartkó Róbert: A terrorizmus elleni küzdelem kriminálpolitikai kérdései. Győr, 2011
- Bartkó Róbert: A terrorcselekmény elkövetésével való fenyegetés a bírói gyakorlat tükrében. *Jog – Állam – Politika*, 2014/4
- Bartkó Róbert- Sántha Ferenc: Az Európai Unió jogalkotása és hatása a terrorcselekmény hazai büntetőjogi szabályozására. *Acta Universitatis Szegediensis: acta juridica et politica*, Szeged, 2018
- Belegi József: Btk. XXX. Fejezet. A közbiztonság elleni bűncselekmények. In: Kónya István (szerk.): *Magyar Büntetőjog. Kommentár a gyakorlat számára*. II. kötet. 3. kiadás. HVG-ORAC, Budapest, 2015
- Deák Zoltán: A Szegedi Ítéltábla döntése a terrorcselekménnyel fenyegetés és a közveszéllyel fenyegetés elhatárolásáról. *JeMa* 2014/2
- Deák Zoltán: *Az erőszak, a fenyegetés és a kényszer büntetőjogi fogalmai*. Iurisperitus Kiadó, Szeged, 2018

⁴⁴ Bartkó: *A terrorcselekmény elkövetésével való fenyegetés a bírói gyakorlat tükrében* 11.

⁴⁵ Hasonlóan Deák: *Az erőszak, a fenyegetés és a kényszer büntetőjogi fogalmai* 140-141.

⁴⁶ „Btk. 316. § Aki a 314. § (1) bekezdésében meghatározott célból a (4) bekezdésben meghatározott személy elleni erőszakos, közveszélyt okozó vagy fegyverrel kapcsolatos bűncselekmény elkövetésével fenyeget, amely alkalmas arra, hogy állami szerv vagy nemzetközi szervezet működését jelentős mértékben megzavarja (...).”

-
- Edvi Illés Károly: A kihágásokról szóló magyar büntető-törvények és az azokra vonatkozó eljárási szabályok magyarázata. Singer és Wolfner Kiadása, Budapest, 1892
 - Kincses Ildikó – Kántás Péter: A szabálysértési jog. Complex Kiadó Kft., Budapest, 2006
 - Kis Norbert – Papp László: A szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény magyarázata. I. Kötet. Magyar Hivatalos Közlönykiadó, 2008
 - Löw Tóbiás: A magyar büntetőtörvénykönyv a büntettekéről és vétségekről és teljes anyaggyűjteménye II. Budapest, 1880
 - Mezey Barna (szerk.): Magyar Jogtörténet. Osiris, Budapest, 2007
 - Mezőlaki Erik: Btk. XXX. Fejezet. A közbiztonság elleni bűncselekmények. In: Karsai Krisztina (szerk.): Kommentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényhez. Complex Kiadó, Budapest. 2013
 - Mészáros József (szerk.): A szabálysértési jogszabályok magyarázata. KJK, Budapest, 1986
 - Neparáczki Anna Viktória: A terrorcselekménnyel fenyegetés büntette a nemzetközi elvárások és a hazai jogirodalom fényében. Magyar Jog 2015/12
 - Neparáczki Anna Viktória: A terrorizmus elleni fellépés eszközei a magyar és a német büntető anyagi jogban. PhD értekezés, Pécs, 2017
 - Sántha Ferenc: A közbiztonság elleni bűncselekmények. In: Magyar büntetőjog különös rész. Wolters Kluwer, Budapest, 2020
-
-